

Hemmelig.

Dette eksemplar bedes tilbakelevert Stortingets kontor når saken er behandlet av Stortinget.

Tillegg til budgett-innst. S. nr. 178.

Innstilling fra finans- og tollkomiteen angående spørsmålet om å gjøre tollforandringer som Stortinget beslutter utover de forslag som inneholdes i tariffproposisjonene betinget av de handelspolitiske forhold.

Til Stortinget.

Med skrivelse av 14 mai 1937 har Finansdepartementet oversendt til nærværende komite en henvendelse fra Utenriksdepartementet angående tollforhøielser som foreslåes av komiteen og vedtas av Stortinget uten å være bragt i forslag i Finansdepartementets tollproposisjon.

Det sies der at det har vist sig uheldig at der vedtas tollforhøielser som ikke på forhånd har vært kjent for Utenriksdepartementet, således at departementet kunde ha overveiet, eventuelt drøftet, spørsmålet med de stater som vedkommende tollforhøielser særlig berørte.

Utenriksdepartementet har i den anledning antydnet at finans- og tollkomiteen på forhånd burde forelegge for Utenriksdepartementet de forslag som en aktet å fremsette ut over proposisjonen for at Utenriksdepartementet på forhånd kunde få uttale sig om saken.

De forbehold som i senere tollproposisjoner er gjort med hensyn til tollforandringer som er bragt i forslag i Stortinget, at de skal settes i kraft fra den tid Kongen bestemmer, skjer kun av hensyn til Oslo-konvensjonen. I henhold til denne skal forhøielser av beskyttelsessatser kommuniseres til Oslo-konvensjonens medlemmer, som da innen en bestemt frist skal kunne gjøre motforestillinger i anledning av forslagene. Men Utenriksdepartementet anser det uheldig at tollforhøielser på denne måte forelegges som en fait accompli, idet man oppfatter tollpåleggene som helt imperative, slik at der ikke er adgang til å la være å sette dem i kraft efter fristens utløp.

Utenriksdepartementet har i den anledning henvendt sig til Finansdepartementet med anmodning om å foranledige en forandring i dette, og således at det blev inntatt en uttrykkelig bestemmelse om at tollforhøielsen ikke skal settes i kraft dersom

handelspolitiske vanskeligheter stiller sig hindrende i veien for forhøielsen, med andre ord at forbeholdet, som hittil kun har gjeldt Oslo-konvensjonens forpliktelser, utvides og at det også skal gjelde Norges handelspolitiske forbindelser i det hele tatt.

Finansdepartementet har i sin oversendelsesskrivelse erklært sig enig med Utenriksdepartementet og bringer følgende bestemmelse i forslag:

«Kongen bemyndiges til å undlate å bringe ovennevnte tollforandringer i utøvelse hvis deres ikraftsettelse må antas å ville virke uheldig i handelspolitisk henseende.»

Finans- og tollkomiteen har overveiet dette spørsmål og kan forstå årsaken til at spørsmålet er reist.

Når Utenriksdepartementet uttaler ønske om at eventuelle forslag ut over proposisjonen skal bli forelagt departementet, er det rent praktiske grunner som stiller sig i veien for dette. Komiteen får i almindelighet tollproposisjonen i mai måned, ofte i siste halvdel av mai, og skal ha sin innstilling til Stortinget ferdig i midten av juni. Det sier sig da selv at det blir liten tid til å innhente uttalelser fra Utenriksdepartementet, som antagelig måtte ha adskillig tid for å kunne avgi et svar.

Hvad den annen løsning angår, at Stortinget skulde fatte beslutning om at Kongen kunde undlate å sette tollforhøielsen i kraft av handelspolitiske grunner, nærer komiteen store betenkeligheter ved å gå med på en sådan bestemmelse. Man kan ikke frigjøre sig fra den opfatning at det i høi grad vilde vanskeliggjøre ikke alene Stortingets handlefrihet ved behandling av tolltariffen, men at det også måtte svekke Utenriksdepartementets stilling ved handelspolitiske forhandlinger når enhver på forhånd vet at det ligger i regjeringens hånd å sette tollforhøielsen i kraft eller la det

være. Det er nemlig dessverre et faktum at beslutninger i Stortinget vedkommende tolltariffen, som skal være hemmelig, alltid siver ut, og at de fremmede legasjoner har en egen evne til å skaffe sig opplysning om alle forhold.

Komiteen finner derfor å måtte fraråde at der fattes nogen beslutning overensstemmende med Finansdepartementets forslag. Det forbehold som nu skjer i den form at de få tollforhøielser som bringes i forslag ut over den kongelige proposisjon, føres op under et eget avsnitt som innledes med: «Nedennevnte tollforandringer settes i kraft fra den tid Kongen bestemmer» må efter komiteens mening være tilstrekkelig. Hvis det forhold skulde opstå at en tollforhøielse av nevnte art virkelig skulde avstedkomme skadelige følger for norske interesser, må regjeringen i nødsfall kunne benytte sig av det nevnte forbehold til å utsette ikraftsettelsen inntil Stortinget trer sammen og forelegge saken på ny og samtidig opgi de grunner som har foranlediget utsettelsen. Dette er selvfølgelig ikke nogen ønskelig løsning, men efter komiteens opfatning langt å foretrekke for en almindelig overdragelse av myndigheten til tollforhøielser fra Stortinget

til regjeringen, sådan som Finansdepartementets forslag faktisk gjør.

Med hensyn til spørsmålet om på forhånd å konferere med Utenriksdepartementet er komiteen kommet til det resultat at det vilde være en rimelig løsning at komiteen under behandlingen anmodet Utenriksdepartementet om å la en representant møte i komiteen, hvor man da kunde drøfte de handelspolitiske sider av de tollspørsmål som måtte bli reist ut over den kongelige proposisjon og skulde anta at komiteen derved på forhånd kunde få rede på hvilke handelspolitiske interesser som knyttet sig til de reiste spørsmål.

I henhold til ovenstående innstilles til Stortinget å fatte følgende

b e s l u t n i n g :

Finans- og Tolldepartementets skrivelser av 14 mai 1937 vedlegges protokollen.

Oslo i finans- og tollkomiteen den 16 juni 1937.

Ivar Lykke,
formann og ordfører.

Torvold Haavardstad,
sekretær.

Bilag 1.

Skrivelse av 14 mai 1937 fra Finans- og Tolldepartementet til Stortingets Finans- og Tollkomite.

Tolltariffendringer.

Vedlagt tillater man sig å oversende gjenpart av Utenriksdepartementets skrivelse av 20 august f. å. tillikemed gjenpart av den deri påberopte skrivelse fra nærværende departement av 20 juli f. å.

Saken har herfra vært forelagt for Handelsdepartementet, hvis uttalelse i påtegningsskrivelse av 10 september f. å. likeledes vedlegges i gjenpart.

Nærværende departement skal for sitt vedkommende tillate sig å bemerke, at man har oppfattet de beslutninger om tollforhøielser (nye tollpålegg) som Stortinget i de senere år har vedtatt utover tariffproposisjonens ramme, derhen at Kongen bare er overlatt å fastsette ikrafttredelsestidspunktet under hensyntagen til Oslo-konvensjonens frister, hvorom henvises til St. prp. nr. 20, 1931. Man har altså ikke ansett vedkommende stortingsvedtak (jfr. avsnitt B. i utkastet til beslutning i budgett-innst. S. nr. 161 og S. nr. 159 henholdsvis for 1935 og 1936), som nogen bemyndigelse for Kongen til å vurdere de forestillinger som måtte innkomme

fra Oslo-maktene og til i tilfelle å undlate å sette tollendringene i verk.

Man er imidlertid enig med Utenriksdepartementet i, at det under de nuværende forhold vilde være heldig om de forslag til tollforhøielser eller tollpålegg på hittil tollfrie varer som den ærede komite av eget tiltak måtte fremkomme med, om mulig kan foreligge så tidlig at administrasjonen får anledning til å overveie deres handelspolitiske side og underrette Oslo-konvensjonens makter med den nødvendige frist før saken kommer op i Stortinget. På denne måte vil eventuelle forestillinger fra Oslo-maktene og overhodet alle momenter av handels-(utenriks-)politisk natur kunne tas i betraktning ved spørsmålenes avgjørelse.

Denne behandlingsmåte synes også å passe best med Oslo-konvensjonens bestemmelser. Man viser til konvensjonens artikkel III, hvorav fremgår at angjeldende part skal underkaste de forestillinger som fremkommer fra de andre makter, en inngående granskning før den i tilfelle beslutter sig til å sette den påtenkte foranstaltning i kraft. Nogen gransk-

ning eller overveielse vil det jo ikke kunne bli tale om når stortingsvedtaket under alle omstendigheter skal tre i kraft ved utløpet av de fastsatte frister uten hensyn til hvad de andre konvensjonsmakter måtte komme til å anføre.

Nærværende departement finner også å kunne tiltre Utenriksdepartementets forslag forsåvidt angår nye tollforhøielser som Stortinget måtte vedta utover proposisjonens ramme før Oslo-maktenes uttalelse har kunnet innhentes og sakens handelspolitiske side klarlegges. Bemyndigelsen for Kongen bør dog i tilfelle efter nærværende departements opfatning utformes således at den inneholder en uttrykkelig henvisning til det handelspolitiske moment, som i tilfelle vil være det avgjørende i denne sammenheng. Man kan tenke sig følgende avfatning: «Kongen be-

myndiges til å undlate å bringe ovennevnte tollforandringer i utøvelse hvis deres ikraftsettelse må antas å ville virke uheldig i handelspolitisk henseende.»

Benytter Kongen sig av denne bemyndigelse, forutsettes saken forelagt det først møtende Storting tidlig i sesjonen.

En slik bemyndigelse antas ikke å ville by på nogen betenkeligheter i konstitusjonell henseende, likesom de næringsinteresser som tilsiktes beskyttet ved en eventuell tollforhøielse av omhandlede art, neppe vil være av sådan betydning at det i almindelighet vil være nogen synderlig ulempe forbundet med å la iverksettelsen utstå til førstkommende Storting.

Johan Nygaardsvold.

Wilh. Ohlandth.

Bilag 2.

Gjenpart av skrivelse fra Utenriksdepartementet, datert 20 august 1936, til Finans- og Tolldepartementet.

Tolltariffendringer.

Som det vil være det kgl. departement bekjent hender det praktisk talt hvert år at Stortinget nogen dager før sesjonens slutt vedtar en rekke tollendringer som ikke er anbefalt av det kgl. departement i dets årlige forelegg om endringer i tolltariffen, men som Stortingets Finans- og Tollkomite, ved utarbeidelsen av sin innstilling, av egen drift har funnet å burde foreslå. På grunn av den knappe tid som er levnet Stortinget, må disse forslags videre behandling og endelige vedtagelse foregå så hurtig, at der hverken kan gis regjeringen eller Utenriksdepartementet den fornødne tid til på forhånd å overveie deres handelspolitiske side og anstille de nødvendige undersøkelser i den anledning.

Eksempelvis skal her henvises til det senest inntrufne tilfelle av denne art, nemlig til de i det kgl. departements skrivelse av 1 f. m., (jnr. 6246/1936 B. 2) inneholdte tollforhøielser som blev foreslått av finans- og tollkomiteen den 18 juni og vedtatt av Stortinget den 26 juni d. å. Nærværende departement hadde overhodet intet kjennskap til at nevnte tollforhøielser var på tale og blev følgelig nødt til å underrette Oslo-maktene om stortingsvedtaket som et fait accompli.

Denne praksis er selvsagt høist uheldig, forsåvidt som den er egnet til å gjøre bestemmelsene i Oslo-konvensjonen helt illusoriske. Også i forholdet til andre land enn Oslo-maktene kan den lett føre til alvorlige forstyrrelser, som kanskje hadde kunnet undgås dersom de kompetente myndigheter i tide hadde fått anledning til å henlede Stortingets oppmerksomhet på faren. Det er nok så at Stortinget i sådanne tilfelle tar noget hensyn til Oslokonvensjonens frister, idet det pleier å knytte til sine beslutninger en bestemmelse i hvilken det overlates til Kongen «å fastsette datoen» for de vedtatte tollforandringer. Det turde imidlertid være tvilsomt om denne formel således som den er avfattet kan sies å åpne regjeringen adgang til å ta hensyn til eventuelle innløpne forestillinger fra Oslo-maktene eller til vårt handelspolitiske forhold til andre makter, ved f. eks. å utskyte iverksettelsen av stortingsvedtaket, inntil spørsmålet påny kan forelegges Stortinget i begynnelsen av det påfølgende år. En sådan fremgangsmåte blev fulgt i 1933, forsåvidt angår de av Stortinget besluttete tollforhøielser for fajanse og gummiskotøi, men det er å bemerke at dette gav anledning til kritikk. Man har nemlig på visse hold vært tilbøielig til å hevde at stortingsvedtaket var å betrakte som påbud som regjeringen ikke hadde nogen

adgang til å sette sig ut over, og at det var dens plikt å sørge for at de av Stortinget besluttede tollendringer blev iverksatt så snart der var formell adgang dertil, d. v. s. så snart Oslo-konvensjonens frister var utløpet, uansett eventuelle forestillinger fra Oslo-maktene, eller andre momenter av handelspolitisk natur, som måtte tale imot deres gjennomførelse. En sådan opfatning synes bl. a. å være kommet til uttrykk i det kgl. departements skrivelse av 20 f. m., angående de siste tollforhøielser som Stortinget har vedtatt.

Jeg vilde være det kgl. departement takknemlig om det kunde gjøre Stortingets Finans- og Tollkomite opmerksom på foranstående og samtidig henstille til komiteen for fremtiden, i tilfelle hvor den finner å burde foreslå tollendringer som ikke allerede er anbefalt i de av det kgl. departement utarbeidede forelegg, å fremkomme med sine forslag så tidlig under vedkommende stortingssesjon, at de ikke behøver å komme op til behandling i Stortinget innen Oslo-konvensjonens frister er utløpet og før regje-

ringen har fått anledning til nøie å overveie og til å gjøre Stortinget bekjent med eventuelle forestillinger fra Oslo-maktens side og andre spørsmål av handelspolitisk betydning, som komiteens forslag kunde tenkes å reise.

I undtagelsestilfelle, hvor det ikke skulde være tid til sådanne forhåndsundersøkelser, vilde det være å anbefale at finans- og tollkomiteen, samtidig som den av egen drift bringer tollendringer i forslag, foreslår Stortinget å bemyndige Kongen til å iverksette samme «såfremt og i den utstrekning han måtte finne det hensiktsmessig». Herved vilde enhver tvil om regjeringens handlefrihet i så henseende være undgått.

Jeg vil ikke undlate sluttelig å presisere at de forhold som jeg i det foran anførte har påpekt kun refererer sig til de av finans- og tollkomiteen på eget initiativ besluttede tollforhøielser. De forslag til tollforhøielser som er utgått fra det kgl. departement selv er alltid blitt meddelt Utenriksdepartementet så tidlig at der har vært full adgang til å overveie eventuelle protester fra utlandet.

Bilag 3.

Gjenpart av påtegningskrivelse fra Handelsdepartementet, datert 10 september 1936.

Tilbakesendes med bilag det kgl. Finans- og Tolldepartement, idet meddeles at Handelsdepartementet er enig med Utenriksdepartementet i at Stortingets Finans- og Tollkomite bør gjøres opmerksom på ønskeligheten av at komiteen, i de tilfelle hvor den finner å burde foreslå tollendringer som ikke allerede er anbefalt i de av det kgl. departement utarbeidede forelegg, fremkom-

mer med sine forslag så tidlig, at de ikke behøver å behandles av Stortinget før Oslo-konvensjonens frister er utløpet og før Regjeringen har fått anledning til å overveie og gjøre Stortinget bekjent med eventuelle forestillinger fra Oslomaktens side samt andre spørsmål av handelspolitisk betydning som komiteens forslag kan tenkes å reise.

Bilag 4.

Gjenpart av skrivelse fra Finans- og Tolldepartementet, datert 20 juli 1936, til Utenriksdepartementet.

Meddelelse i henhold til Oslo-konvensjonen om norske tollforandringer.

Med skrivelse av 16 d. m., jnr. 9941 II. har det ærede departement oversendt gjenpart av en skrivelse, datert 14 d. m., fra legasjonen i Bruxelles tillikemed gjenpart av den deri omhandlede note av 13 d. m. fra det belgiske utenriksministerium. Den belgiske regjering sees å henstille at den gjeldende toll på sinkhvitt bibeholdes.

I den anledning tillater man sig å meddele, at man ikke finner å kunne imøtekomme den

belgiske henstilling idet tilføies, at det efter nærværende departements opfatning ikke antas å kunne bli tale om å bibeholde de nugjeldende tollsatser forsåvidt angår nogen av de av Stortinget under 26 juni d. å. besluttede tollforandringer, for hvilke Kongen skal bestemme ikrafttredelses-tidspunktet.

Man tør imøtesee underretning om når ikrafttredelsen kan skje for de omhandlede tollforandringer, jfr. skrivelse herfra av 1 juli d. å. og det ærede departements skrivelse av 4 s. m.